

מערך הסברה על הקהילה הטרונסג'נדרית

ארגון חוש"ן

מבנה השיעור:

- 1) דפי שאלות (10 דק')
- 2) הגדרות על הלוח - טרנס, מגדר (5 דק')
- 3) קריאת כתבות/צפייה בסרטונים - טרונסג'נדרים בישראל (20 דק')
- 4) כן בבית ספרנו (5 דק')
- 5) סיכום (5 דק')

פתיחה (10 דקות)

יש להדפיס את השאלות על גבי דף לבן ולפזרן הפוך בכיתה/לחלק הפוכים על השולחנות. על התלמידים והתלמידות להפוך ולהקריא את השאלות ולענות או לתת לשאר הכיתה לענות - עדיין לא נחשוף בשלב זה את נושא השיעור.

עזרים - בסוף המערך - במידה ואין באפשרותך להדפיס את השאלות, תוכלו להעמיד את הכיתה בציר "מזדה/לא מזדה" ולתת להם לעבור בתוך הציר לפי השאלות, או להרים או להוריד יד.

- מתי הבנת שאת בת/שאתה בן?
- האם כיום או בעבר קנית בגדים במחלקה המיועדת למגדר שלך? (מחלקת גברים/מחלקת נשים).
- האם בעבר רצית לעשות משהו ולא יכולת בגלל שאמרו לך שזה לא מקובל בחברה?
- האם כיום או בעבר הרגשת גבר או אישה אמיתי/ת?
- האם שאלו אותך פעם מה השם האמיתי שלך?
- האם אי פעם היססת להכנס לשירותים ציבוריים מחשש שיצעקו או יפגעו בך בשל הנראות שלך?
- האם ידעת מגיל צעיר שאת/ה בת/בן? איך ידעת?
- האם פעם חווית אלימות- פיזית או מילולית בגלל איך שאת/ה נראה/נראית או איך שאת/ה מתנהג/ת?
- האם פעם חשבת על ההורמונים שבגוף שלך, או עלה בך הצורך לשנות את המינון שלהם בגופך?
- האם אי פעם מנעו ממך להשתתף בספורט מסוים בגלל הגוף שלך?
- האם אי פעם קיבלת הרגשה שלא קיבלו אותך למקום עבודה בגלל הנראות שלך?

המורה- יש סבירות גבוהה שהשאלות יגרמו לצחקקים, מבוכה או אי נעימות בכיתה - נעודד אותך להתייחס לכך - ניתן לומר לכיתה שהתגובות שיכולות לעלות הן בסדר, טבעיות ולגיטימיות. בהמשך מערך השיעור נחזור לשאלות האלו ולתגובות שהן גרמו - נוער טרנסג'נדר מתמודד עם אותן שאלות ביום יום. המטרה היא לחשוף את התל' לתחושות ושאלות אלו על מנת לייצר הבנה ואמפתיה לסוגיות יומיומיות שאיתן מתמודד נוער טרנסג'נדר.

הגדרות (5 דקות)

הצגת הנושא - היום נדבר על הקהילה הטרנסג'נדרית.
נבקש מהכיתה להגדיר מה זה "מגדר" ונכתוב את כל מה שעולה על הלוח.
כעת נצייר על הלוח ציר. בקצה אחד נכתוב "גבר" ובקצה השני "אישה".

מגדר

גבר | _____ | אישה

יש להקריא את המונח מגדר:

מגדר - הוא מונח פסיכולוגי-חברתי שמתאר השתייכות אישית לקטגוריה חברתית. מצד אחד, מגדר הוא ציפיה חברתית - כלומר תפקידים, נורמות והתנהגויות שהחברה מצפה להן לפי המין הביולוגי (כלומר לפי איברי המין, הכרומוזמים וההורמונים שמשפיעים על צורת הגוף). מנקבה מצופה לחיות כאישה ומזכר מצופה לחיות כגבר. הקונספט של מגדר (כלומר מונחים כגון "גבר" ו"אישה") קיים בכל תרבות, ומגיע בכל תרבות וזמן עם סט שונה של נורמות. מצד שני, מגדר הוא גם דבר אישי - התחושה הפנימית של אדם לגבי המגדר שלו. אנחנו יכולים לבטא את המגדר בכל מני דרכים - ביגוד, תספורת, בחירה של תפקידים בחברה, התנהגות, לשון פניה ועוד. כשאנחנו מדברים על מגדר אנחנו בעצם מדברים על המקום של כל אחד מאיתנו על הציר בין גברי ונשי. חלק מהאנשים יהיו באחד מהקצוות של הציר - גבר או אישה. אך ישנם אנשים שעבורם החלוקה הבינארית הזו (כלומר חלוקה שבה יש רק שתי אפשרויות, כמו שפת הקוד במחשב הבנויה אך ורק מהספרות אפש ואחד) אינה מתאימה והם אינם מרגישים באופן מוחלט אישה או גבר, או שמרגישים גם אישה וגם גבר, או שמרגישים שאינם אישה ואינם גבר (או אפילו אינם מרגישים שייכות לציר הזה בכלל). אנשים אלה יקראו א-בינארים (לא-בינארים).

לאחר שהגדרנו את המונח, נשאל את הכיתה האם הם יודעים מה זה טרנסג'נדר

~לכתוב את כל התשובות שעולות על הלוח~

** חשוב לשים לב שחלק זה של השיעור לא הופך לדרך מצד התלמידים להעלות שיח להט' בופובי, ושלא נזרקות לאוויר מילות גנאי. זוהי הזדמנות מצויינת להביע עמדה מול התלמידות והתלמידים- טרנסג'נדריות אינה מחלת נפש,

לכל אדם הזכות להגדרה עצמית, לאוטונומיה ולחיים אותנטיים וכנים, חובתנו לדאוג לסביבה בטוחה לכלל האנשים סביבנו.

לאחר מכן נפרק יחד את המילה:

ג'נדר - מגדר, המונח שדיברנו עליו למעלה, וטרנס- מעבָר, שינוי, כמו טרנספורמציה. יחד -טרנסג'נדר - שינוי מגדר.

ניתן להקריא את ההגדרה:

המונח טרנסג'נדר מתייחס לאנשים שהוגדרו כבעלי מגדר מסוים בעת לידתם, בהתבסס על המין הביולוגי שלהם. אך הגדרה זו אינה מייצגת נאמנה את המגדר שלהם. לדוגמא, גבר שנולד במין נקבה ולכן בזמן לידתו הגדירו אותו בת, אך הוא למעשה גבר. אנשים טרנסג'נדרים יכולים לעבור או לא לעבור טיפולים רפואיים להתאמה מגדרית.

חשוב להבהיר דבר נוסף-

זהות מגדרית היא תחושת זהות הנתונה להגדרה עצמית של הפרט, דבר המבדיל אותה ממין ביולוגי. זהות מגדרית שונה גם מ**נטייה מינית**, שהיא השאלה למי אנחנו נמשכים. **נטיית מיניות בקרב אנשים טרנסג'נדרים הן מגוונות כמו**

בקרב אנשים שאינם טרנסג'נדרים. אין קשר בין זהות מינית (נטייה מינית) לזהות מגדרית.

מונחים נוספים שניתן לדבר עליהם בכיתה:

- אם נזרקת לחלל האוויר המילה "קוקסינל" - המוכרת לנו בעיקר כקללה - ניתן להעשיר את ידע הכיתה - קוקסינל - שם הבמה של ז'קלין שארלוט דיפרנואה, אמנית דראג צרפתייה. פירוש השם Coccinelle בצרפתית הוא "פרת משה רבנו", וזהו גם כינויה של המכונת "חיפושית".
- דראג - דמות דראג היא דמות בידורית המגולמת על ידי בדרן/ית בלבוש דראג. לרוב דמות הדראג היא בעלת מגדר גברי או נשי באופן "מובהק", ובהקשר זה היא בדרך כלל מוחצנת מאד, מצועצעת, ומבוססת על סטריאוטיפים נשיים או גבריים, לשם מטרת שונות הנעות בין לעג והצגתם כגרוטסקיים, ועד להעצמה של זהויות מגדריות לא בינאריות או לא-נורמטיביות. קיימים שני סוגים עיקריים של דמויות דראג; דראג קווין היא דמות של אישה, המגולמת בדרך כלל על ידי גברים. דראג קינג הוא דמות של גבר המגולמת בדרך כלל על ידי נשים. לעיתים מגולמות הדמויות גם על ידי אנשים שזהותם המגדרית גמישה.
- דיספוריה מגדרית היא המצוקה המשמעותית שנובעת מאי התאמה בין המגדר של אדם לבין המגדר שיוחס בלידה לפי המין הביולוגי. מתמודדים עם דיספוריה מגדרית עלולים להרגיש תחושה חזקה של אי-נוחות, אומללות או מצוקה ביחס למגדר שסומנו בו בלידה, שלפעמים קשורה לאי-נוחות ביחס לגוף שלהם (במיוחד התפתחות בזמן הבגרות המינית) או לאי-נוחות ביחס לדרך שבה המגדר שלהם נתפס או תפקידים

המגדריים שמצופים מהם (לדוגמא, שימוש בלשון פניה לא נכונה). יש לציין כי לא כל האנשים
הטרנסג'נדרים חווים דיספוריה מגדרית

טרנסג'נדרים בישראל (20 דקות)

נקרא כתבות העוסקות בסוגיות איתן מתמודדים טרנסג'נדרים בישראל על בסיס יומיומי, לפי השאלות בהן עסקנו
קודם לכן. לשימושן מספר כתבות שניתן לראות יחד בכיתה. הדפיסו את הכתבות וקראו עם הכיתה/חלקו את הכיתה
לקבוצות קטנות יותר (מעורבות-לא לפי מגדר התלמידים). אם היתה חלוקה לקבוצות - בתום הקריאה הכיתה
תשתף מה קראה ומה המחשבות שעלו בדיון. על המורה להסתובב בין הקבוצות.
בואו נכיר כמה סיפורים מקומיים של טרנסג'נדרים בישראל שמוכיחים שהכל אפשרי!
(הכתבות מופיעות בסוף המערך בנספח א')

סיכום (10 דקות) -

ניתן לסכם את השיעור עם שיתוף של הכיתה בתחושות לאחר התכנים ששמעו וקראו בשיעור האחרון. מצורפות
שאלות מנחות לשיתוף התלמידים:

- איך הרגשתי במהלך הפעילות?
- האם חל שינוי בתחושותיי/בעמדותיי בעקבות המפגש?
- מה אני לוקח/ת איתי מהפעילות?
- מה עדיין קשה או לא ברור לי?

ניתן להפנות את תשומת הלב לקו המחשבה הבא:

בואו נחשוב על איך נראה עולם ללא מגדר. מה לא היה קיים בעולם שלנו היום אם מגדר לא היה דבר כל כך בולט
וחשוב בעיני החברה? לא היו שירותים ממוגדרים, אולי לא היתה שבירת כוס בחתונה, לא היו בגדי נשים ובגדי גברים.
לא היו תפקידים לכל מגדר. הרי אנחנו יודעים היום שהרבה תכתיבים חברתיים שיש לנו בנושא- מה תפקיד הנשים
ומה תפקיד הגברים לפי החלטת החברה אינם מתקיימים או חייבים להתקיים, והם לא המציאות בעולם שלנו - יש
גברים שמגדלים את הילדים שלהם, יש נשים בכל תפקיד תעסוקתי היום. נסו לחשוב על עוד דוגמאות מחיי היום יום.
לא כולנו נראים ומתנהגות אותו הדבר (וזה כל היופי...)

אלו דוגמאות לסוגיות שטרנסג'נדרים עשויים להתמודד איתם ושואלים את עצמן ביום יום. גם לאחר
שחלקן יעברו את התהליך טרנסג'נדרים עשויים להרגיש כי כעת עליהם למלא תפקיד מסוים, להתנהג בצורה
מסוימת או להיראות בצורה מסוימת (גבריים מאוד, נשיים מאוד..), ירגישו שכעת הם צריכים להוכיח את עצמם-שהם
באמת במגדר הזה ולכן צריכים להתנהג בהתאם. בואו נחליט שבבית הספר שלנו נייצר סביבה בטוחה לכולן ולכולם,
כי כשאני מקבל/ת את האחר או השונה ממני - זה לא מוריד או לוקח ממני דבר, רק מאפשר לאחר לחיות את החיים

כפי שמגיע לו או לה, ומאפשר לכל אחד ואחת להיות בדיוק מי שהן\ם באופן אותנטי. למדנו שטרנסג'נדרים עשויים להתמודד עם שאלות קשות ואתגרים שבשבילנו אולי ייראו כמובנים מאליהם ושעלינו להושיט יד ולהיות עמיתים בתהליך הזה, או לכל הפחות לכבד אותם ולתת להם ולהן לעבור את התהליך שלהם\ן בכבוד, מבלי להתקל באפליה, השפלה, הדרה במוסדות השונים, חובת ההכחה ולעיתים גבוהות אלימות - רק מפני שהעזו לחיות בהתאם לזהות שלהן ושלהם.

נספח א'

האם אי פעם את/ה קיבלת הרגשה שלא קיבלו אותך למקום עבודה בגלל הנראות שלך?

"א.נשים התקבלו לעבודה, מילאו טופס 101 שבו מצוין המגדר, ופתאום אומרים להם 'לא צריך עובדים'"

68% מהטרנסג'נדרים מופלים במקום עבודתם, 35 אחוז מסתירים את זהותם בעבודה וכשליש מהם מובטלים:

"אומרים לי 'אנחנו חברה מגוונת, אבל יש פה ערבים וחרדים ואני לא חושבת שהם יסתדרו עם טרנסים'"

"לפני כשנה עבדתי ברשת חנויות ספרים גדולה באזור הצפון", מספרת שחר, בת 25 מבנימינה. "הייתי עובדת מעולה, יצרתי קשר עם לקוחות קבועים, עמדתי ביעדים שהציבו לי ואף הכפלתי אותם. הייתי נכס לעסק. באחד הימים, כשאני ומנהלת החנות היינו לבד, היא סיפרה שעובדת אחרת בחנות אמרה שאני טרנסג'נדרית ושאלה אם עשיתי גם למטה. אמרתי לה סליחה, זה לא עניינך. למחרת בבוקר המנהלת הגיעה לחנות, השאירה לי מכתב התראה לפני פיטורין והלכה. היה כתוב שם שהסיבות לפיטורין הן שאיחרתי לעבודה לפני ארבעה חודשים ושהתחצפתי אליה אתמול".

זמן קצר קודם לכן הגיעה שחר לחפש עבודה בפיצרייה באזור מגוריה. "שאלתי אם צריכים עובדים", היא מספרת, "אחד העובדים הסתכל עלי ארוכות וגיחך. אחר כך הוא קרא לעובד אחר, שבחן את החזה והמפשעה שלי וצחק. בסוף, מנהל המשמרת אמר שהוא צריך להבין קודם אם אני בן או בת. הרגשתי מושפלת ומוטרדת. חוסר הצדק הזה גרם לי להבין שאני קטנה וחסרת אונים, שאין מי שידאג לי ברגעים היומיומיים האלה, שבהם נעשה לי עוול. "כשהייתי הולכת לראיונות עבודה, היו שואלים אותי איך אסתדר עם עובדים אחרים. זו שאלה לא רלוונטית", מספרת א', בת 35 מאזור השרון. היא עבדה במשך חמש שנים בחברה קמעונאית טכנולוגית עד שיצאה מהארון בפני המנהל שלה. "הוא לקח את זה מאד קשה", היא מספרת. "אחר כך נאמר שלא אוכל לבוא לעבודה לבושה בבגדי נשים, כי 'זה לא מכובד'. הגעתי איך שאני ואז התחילו להתנכל לי. התלוננו שאני לא עושה את העבודה שלי, שאני לא נחמדה מספיק. הם מיררו את חיי עד שהצליחו לשבור אותי ועזבתי.

יש גם מקרים אחרים, של קבלה והכלה ותמיכה מצד מקומות העבודה, אבל הם חריגים בנוף. "שמעתי כל כך הרבה על הדרה ודחיות של נשים טרנסיות, ולדעתי זה מוביל לכך שהן פונות לעבודות זמניות כמו קופאיות או מלצריות", אומרת נטע גלנץ, בת 32. "העבודות האלה אינן דורשות מומחיות או תעודה מקצועית, ולכן ניתן לפטר על כל סיבה כמעט. אם למנהל לא מתאים שאת טרנסית הוא יכול ברגע לאייש את המקום שלך. הסיפור שלי שונה כי התחלתי את התהליך כשכבר היה לי תואר ראשון

"חוויתי לא מעט שאלות פולשניות וחודרניות, אבל הייתי מאפשרת את זה במקומות שלהערכתי הן לא נשאלות בגלל טרנסופוביה או רוע, אלא מחוסר הבנה. אז אני משקיעה בשיח כדי שתהיה פחות בורות בנושא. יש אקטיביזם כפוי בנראות שלנו, במציאות שלנו, בקיום שלנו. אנחנו יוצרות שינוי מעצם היותנו נשים טרנסג'נדריות".

גם בעבודתה כמורה ומחנכת בחטיבת ביניים בבת ים היא מקפידה על יצירת שינוי. "במערכת הייתה לא מעט דאגה שאני אישה טרנסית ואיך התלמידים יגיבו. ביום הראשון ללימודים הגעתי לכיתה, ציפיתי לשאלות כמו מה המורה, את בן או בת? אבל הן לא הגיעו. לקראת סוף השנה תהיתי אולי אני עוברת, אולי הם חושבים שאני בכלל סיס. החלטתי לשאול אותם, 'אתם יודעים שאני טרנסית?' אחד התלמידים אמר 'כן המורה, ו...?'. זו היתה קבלה מלאה ומדהימה מכולם.

שאלות לדיון:

1. כיצד הכתבה גרמה לכן להרגיש? מדוע?
2. כיצד הדוברים בכתבה מופלים במקומות העבודה? מהן טענותיהם?
3. מה לדעתכן צריכים להיות הקריטריונים בקבלה למקום עבודה? מה צריך לקבוע את תנאי ההעסקה של עובדים ועובדות?
4. מה הייתם עושים אם הייתם נתקלים במקרה כזה במקום העבודה שלכם, או הייתם נחשפים למקרה כזה?

האם פעם חווית אלימות- פיזית או מילולית בגלל איך שאת/ה נראה/נראית או איך שאת/ה מתנהג/ת?

אשקלון: תלמידה טרנסג'נדרית בת 15 הותקפה ואושפה

אושר, תלמידה בת 15 נעדרה מבית הספר כבר חצי שנה בשל אלימות ואיומים על חייה. לפני מספר ימים היא שבה לספסל הלימודים אך הותקפה ואושפה בבית החולים. "כל שעה בבית ספר החיוך יורד לי", סיפרה.

כבר יותר מחצי שנה שאושר, טרנסג'נדרית בת 15 מאשקלון, אינה הולכת לבית הספר בו היא לומדת – וזאת עקב אלימות של תלמידים ואיומים על חייה. בתחילת שנת הלימודים החלו לתקוף אותה באופן מילולי וגופני, לרבות איומים בסכין, והיא נשארה בבית מחשש לחייה

לאחרונה התקבל אצל אמא שלה מכתב אזהרה לפני נקיטת הליכים פליליים בשל עבירה על חוק חינוך

חובה. בעקבות זאת שבה אושר לבית הספר אך שם הפעם היא הותקפה ואושפה בבית החולים כשהיא סובלת מזעזוע מוח. על פי הסיפור שפורסם בעיתון "הארץ", המורות בבית הספר לא נחלצו לסייע לה ואף ביקשו ממנה שלא לבוא עם תוספות שיער ועם ציפורניים ארוכות כדי להימנע ממשיכת תשומת לב.

לאשקלון הגיעה אושר באמצע השנה שעברה, ובתחילת דרכה בבית הספר התלבשה כבן. רק בתחילת שנת

הלימודים הנוכחית החליטה לעשות שינוי, "תמיד ידעתי שאני בת, אבל פחדתי להתלבש כמו שאני מרגישה בגלל התגובה של הילדים", סיפרה אושר לעיתון "הארץ". "הבנתי שאני חייבת להיות מי שאני, שאני חייבת להיות מאושרת ולא הוב את עצמי. בהדרגה התחלתי לשים לק, להתאפר, לשים תוספות בשיער. אני בת ואני מבקשת שיתייחסו אליי כמו לשאר הבנות בשכבה. היא סיפרה כי תוך זמן קצר החלו התגובות האלימות של התלמידים כלפיה: "זה קללות, מכות. ילדים אומרים לי שהם במקומי היו קופצים מהגג, שבמקום ההורים שלי הם היו הורגים אותי, שהם מחכים שאלוהים ייקח לי את הנשמה. אני קמה כל בוקר עם חיוך ענק, וכל שעה בבית ספר החיוך יורד לי. הלימודים והחיים שלי נפגעו. התלמידים והמורים לא מקבלים אותי כמו שאני, וזה הדבר היחיד שאני מבקשת.

אושר סיפרה כי התקרית החמורה הראשונה, התרחשה זמן קצר לאחר פתיחת שנת הלימודים – דבר שגרם

לה לחשוש להגיע לבית הספר. "ישבתי בכיתה עם כמה בנות שעשו מחליק, ואז הגיעו שני בנים מהשכבה והתחילו להתגרות בי", סיפרה, "הם זרקו עליי כיסאות, ואז אחד מהם אמר לי שאם אני אשאר פה – הוא ידקור אותי, ושלקף אולר.

לפני עשרה ימים, היא אזרה אומץ וחזרה ללימודים אך סיפרה כי הותקפה על ידי תלמידה אחרת שהטיחה

את ראשה בעוצמה והיכתה אותה מה שהביא לאשפוז בבית החולים ברזילי כשהיא סובלת מזעזוע מוח. משטרת אשקלון פתחה בחקירת המקרה. בתגובה של המנהלת לעיתון היא טענה כי אושר לא מגיעה באופן סדיר לבית הספר. "לצערנו, בזמן המועט שאושר מבקרת בבית הספר, התנהגותה פרובוקטיבית. היא מנהלת מול המורים לתלמידים שיח בוטה ומתריס ואינה מקבלת מרות". בבית הספר אף ציינו כי שתי התקיפות דווחו למשרד החינוך ולמשטרה, וכי "בשני המקרים התלמידים נענשו וטופלו על פי חוזר מנכ"ל.

אמה של אושר אמרה כי בית הספר הודה כי אינו יכול להגן על בתה. "יש לי ילדה חכמה, על גבול הגאונות, וכל מה שאני מבקשת זה שיאפשרו לה ללמוד ולהתפתח בסביבה בטוחה. אני מפחדת שידקרו לי את הילדה. עברו שבעה חודשים מאז שאיימו עליה בסכין, ושום דבר לא קרה. אושר עדיין בבית, ומערכת החינוך לא נותנת לה מסגרת בטוחה". האם הוסיפה כי עד כה לא הוצעה מסגרת חלופית לבתה והבהירה: "אני עם הילדה שלי יד ביד בכל בחירה שלה. אני מבקשת שיתנו לה, כמו לכולם, את הסיכוי להשכלה ולעתידי טוב".

שאלות לדין:

1. כיצד הכתבה גרמה לכם להרגיש?
2. האם לדעתכן בית הספר פעל בצורה נכונה? במידה שלא, כיצד היה צריך לפעול בעיניכם? מה האחריות של בית הספר ושל התלמידים במקרה המתואר בכתבה?
3. למה לדעתכם המקרה של אושר גרם לתלמידים להגיב בצורה אלימה?
4. מה הייתם עושים אם הייתן נתקלות במקרה כזה בבית הספר שלכן/שלכם?

האם ידעת מגיל צעיר שאת/ה בת/בן? איך ידעת?

"בגיל חמש ידעתי שאני בת". סיפורה של רינה, ילדה טרנסג'נדרית בת תשע.

רינה, ילדה אינטליגנטית, תלמידה מצטיינת, סקרנית, מלאת חיים והומור, תוססת, בוגרת לגילה, רגישה ומאוד אמיצה, שנולדה בגוף זכר וגדלה בשנים הראשונות לחייה כבן. היא מספרת כי בגיל חמש החלה להרגיש חוסר נוחות בגופה, תחושה שרק הלכה והתעצמה ככל שחלף הזמן. כשהיתה בת שבע החליטו הוריה באומץ לכבד את זהותה ולאפשר לה לגדול כילדה טרנסג'נדרית.

"בגיל חמש בערך התחלתי להרגיש שלא טוב לי בגוף שלי", היא מספרת. "הייתי עדיין ילדה שמחה לרוב, אבל התחלתי להרגיש לא נוח בגוף. כשהסתכלתי על ילדות, הרגשתי שנולדתי עם אישיות של בת אבל בגוף של בן. זה היה מאוד קשה, ראיתי ילדות והבנתי שאני כמוהן, אבל לא ידעתי אם מה שאני מרגישה יכול להיות באמת". "ניסיתי לספר רק לאמא ואבא, אבל כל פעם עצרתי. הרבה פעמים אמרתי לאמא, 'אני רוצה להגיד לך משהו'. היא שאלה 'מה?' ואז אמרתי 'לא חשוב, לא חשוב'. לא ידעתי איך להגיד את זה בכלל. לא ידעתי איך הם יגיבו ואיך בכלל להסביר את זה". רציתי לומר לאמא ואבא שאני מרגישה שאני בגוף הלא נכון, שמתייחסים אליי כבן בגלל הגוף שלי. רציתי לשאול אם הם יכולים לבדוק אם יש דבר כזה בעולם".

הוריה של רינה מספרים –

"בחרנו לספר את סיפורנו בגילוי לב כי אין לנו מה להסתיר. העלייה שאני רואה בילדים טרנסג'נדרים שמבטאים את זה מגיל קטן ומשפחות שמכבדות את ההתאמה המגדרית שהן עוברות - היא מעבר לכל דמיון". "אני גדלתי בעולם כל כך שונה, בכלל לא הייתה התייחסות לילדים טרנסג'נדרים" היא אומרת. "לדעתי, ילדים טרנסג'נדרים לא השתנו, מה שהשתנה זה יחס החברה". אמה זוכרת היטב מתי הופיעו הסימנים הראשונים. "בגילאי 3-4 היו הבלחות- זה בא ונעלם, לא היה משהו עקבי. למשל - הילדים הלכו לקנות בגדים עם סבתם. בעוד שאחיה הלך לאגף הבנים, אמי שמה לב שרינה מסתכלת בבגדי בנות". כאשר מצאה את האפיקומן בערב פסח, היא השיבה שהיא רוצה שמלה של נסיכה. כשרינה נשאלת איך הרגישה כשלבשה את השמלה לראשונה השיבה בטבעיות "הרגשתי ביטחון".

בגיל חמש הסימנים החלו להיות תכופים יותר. באותה התקופה רינה החלה לבטא מצוקה ברורה. "בכל לילה כשבאתי להגיד לה לילה טוב, היה ניכר שמהו כבר יושב על ליבה" משחזרת אימה. "היא היתה בוכה. ניסיתי להבין מה קרה, והיא הייתה עונה 'אני לא מבינה, אני לא יודעת'. לפעמים היא היתה אומרת לי, 'אמא, אני מרגישה שונה'. שאלתי במה, והיא לא ידעה להסביר. ביום יום היא תפקדה כרגיל, היא היתה שמחה וחברותית - המצוקה היתה פנימית. בהדרגה היא הפכה ליותר סגורה, פחות דברנית, יותר עצובה".

"התחלתי לחבר את כל הנקודות", ממשיכה קרן. "הבקשה ללבוש שמלה, לשים לק, לעשות עגילים בשתי האוזניים, לא להסתפר - והבנתי שאני חייבת ייעוץ. לא ידעתי דבר על ילדים טרנסג'נדרים, ולא היה לי מושג במה

מדובר. לא היה לי מושג שילדים יכולים להביע באופן ברור שהם טרנסג'נדרים כבר בגיל פעוט. חשבתי לעצמי, טוב - ילדים משחקים, מתחפשים, מתנסים.

אמא של רינה צפתה גם בסרטון שמציג שיחה של בל אגם, אישה טרנסג'נדרית, עם ילדים בגיל הגן שמעלים שאלות לגבי זהותה. בל אגם סיפרה בסרטון שהיא תמיד הרגישה בת ועשתה את השינוי בגיל 15. רציתי שהבת שלי תצפה בזה ותדע שיש בכלל אופציה כזאת. להרבה הורים יש חשש שאם הם ידברו עם הילדים על זה, אז הם ירצו את זה. אני חושבת שזה שגוי. את כל הסרטונים הראיתי גם לבני הבכור, והוא מעולם לא הביע רצון להתאמה מגדרית. בסרטון מספרת בל אגם כי אמא שלה היתה הראשונה שלה סיפרה על זהותה. "מאוד פחדתי לספר לה. פחדתי שהיא לא תאהב אותי יותר. סיפרתי לאמא שלי והיא אמרה לי שהיא מקבלת ואוהבת אותי איך שאני". "כשהראיתי לרינה את הסרטון שתינו בכינו בנקודה הזאת. היא הזדהתה מאוד עם בל אגם וזה חיבר בינינו מאוד". רינה מהנהנת בראשה ומוסיפה: "זה מאוד עודד אותי. זה הראה לי שיש עוד אנשים כמוני. זה סימן לי שמה שאני מרגישה ורוצה להיות הוא אפשרי".

שאלות לדיון:

1. כיצד הכתבה גרמה לכן להרגיש?
2. כיצד לדעתכן הורים צריכים לנהוג במידה שבנם/בתם מביעים מצוקה בנוגע למגדר שיוחס להם בלידה?
3. האם לדעתכם יש לאפשר לילדות וילדים לחקור ולבטא את הזהות המגדרית שלהם? מודע?
4. כיצד לדעתכם יש להתייחס לתלמידים ותלמידות כמו רינה במסגרת הבית ספרית?